

EL PODER DE LA COMUNITAT DE REGANTS

El passat dia 20 tingué lloc la presentació d'un llibre, escrit pels historiadors Salvador Rovira i Hilari Muñoz, editat per la Comunitat de Regants, amb motiu del centenari de la inauguració del canal de l'esquerra. Al cap d'un segle, la Comunitat, representant dels propietaris agrícoles que reguen del canal, continua sent una de les institucions amb més poder social i econòmic a la comarca. El passat dia 4, però, les Comunitats varen posar el seu poder en contra dels interessos generals del territori.

El 5 de maig de 1912, el rei Alfonso XIII inaugurava el canal de recs de l'esquerra de l'Ebre. Era el final d'una llarga història iniciada setanta anys abans en constituir-se la *Sociedad de Desague de los Prados de La Aldea* el 1844, per a dessecar, sanejar i després la transformació en regatges de la zona d'aiguamolls situada entre l'ermita de la Mare de Deu de L'Aldea i el port del Fangar. La normativa establí que si hom sanejava terrenys improductius i insalubres podia adquirir-ne la propietat mitjançant uns tràmits; aquest fou l'objectiu de la nova societat. Val a dir però que fa dos segles el delta estava gairebé deshabitat i era un lloc inhòspit i desconegut per la gent de la ciutat. Mig segle després la iniciativa es feu extensiva a tot l'hemidelta esquerre en crear-se la *Comunidad de Regantes-Sindicato Agrícola del Ebro* que promogué la construcció del canal, les obres i explotació del qual foren encarregades a la *Real Compañía de Canalización y Riegos de l'Ebre* creada el 1852 en origen per fer navegable l'Ebre entre Saragossa i el port dels Alfacs.

Des d'aleshores la Comunitat de Regants ha estat un referent en l'activitat del territori i en especial del Delta esquerre de l'Ebre, com la seva homònima la Comunitat General del Canal de la Dreta ho ha estat per a l'hemidelta sud. Durant molts anys, a falta d'altres institucions la Comunitat era qui representava els interessos de la gent del Delta, en tant que majoritàriament eren regants del canal, principalment de propietats molt reduïdes quan a la seva extensió. Aquesta representació, però, estava mediatitzada per les normes dels estatuts fundacionals que atorgaven un vot cada 20 jornals de terra el que vol dir que si es posaven d'acord la dotzena de grans terratinents, el que era l'habitual, podien prendre les decisions que volguessin.

La inauguració del canal va estar envoltada de gran solemnitat. El rei va romandre tot un dia entre l'Aldea, Tortosa i Tivenys on es va servir el dinar a l'edifici de l'antic molí dels Gonzalez per sota del qual hi passa el canal amb un dels nombrosos túnels que es varen tenir que foradar per superar la difícil orografia del terreny. El més important de tots és el que travessa per sota del cas urbà de Tortosa, entre Remolins i el raval de la Llet. L'endinsar-se, amb llanternes, dins del túnel de Tortosa per una estreta i lliscant passarel·la, era una de les aventures dels adolescents dels anys cinquanta, fins que a causa d'una desgràcia es varen construir solides tanques per evitar-ho.

La Comunitat de Regants del canal de l'Esquerra, i en menor grau, la de la dreta, amb seu a Amposta, han estat presents en les grans decisions i les enceses polèmiques relacionades amb les aigües del riu. La Comunitat es feu càrrec de la propietat i total explotació del canal des de 1967 quan ja tenia el dret de concessió de cabdals el que li atorga un gran poder econòmic. La seva actitud sobre les aigües del riu ha estat sovint ambigua; si bé fou l'ànima en l'oposició al gran transvasament de l'Ebre cap a Barcelona, que es volia fer l'any 1974, després fou qui impulsa més decididament el minitransvasament a Tarragona del 1981 i donà suport al Pla Hidrològic de 2001.

Ara, el Consell de l'Aigua de la Conca ha aprovat inicialment el pla Hidrològic de la Conca de l'Ebre. Les dues comunitats de Regants del Delta, l'han votat favorablement arreglant-se amb els regants aragonesos i les tesis defensades pel PP, obcecats en disposar d'aigua per cultivar terres improductives, i s'han situat en contra de la posició de les altres institucions de les Terres de l'Ebre i de la Generalitat defensores del cabal ecològic per mantenir el Delta viu. Com el 2001 el Regants es situen a favor del poder central i de la dreta econòmica i en contra del territori; aleshores varen fracassar.

Foto: Mireu si en teniu de la inauguració el canal pel rei Alfonso XIII

Peu de foto: Els esdeveniments relacionats amb els recs del Delta i els canals han estat importants a la història del territori. A la foto la inauguració del canal de l'esquerra